VDO-1

กาพย์เห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ

Dr. Bualak Petchngam

ตำนานการเห่เรือ

- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงสันนิษฐานว่า การเห่เรือ ของไทยน่าจะได้แบบอย่างมาจากประเทศอินเดีย แต่ประเทศอินเดียใช้เป็นมนตร์ในตำราไสยศาสตร์บูชาพระราม และบทเห่ที่ใช้ในกระบวนเรือหลวง สันนิษฐานว่า เป็นคำสวดของพราหมณ์ ส่วนของประเทศไทยใช้เห่บอกจังหวะฝีพายพร้อมกัน เพื่อเป็นการผ่อนแรงในการพายและทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน

ประเภทของการเห่เรือ

- ประเภทของการเห่เรือ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

เห่เรือหลวง เป็นการเห่เนื่องในงานพระราชพิธีในการเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

เห่เรือเล่น เป็นการเห่เวลาเล่นเรือเที่ยวเตร่เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง และให้จังหวะฝีพายพายพร้อมกัน การเห่เรือในปัจจุบันนำเอาบทเห่เรือเล่นที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรงพระนิพนธ์ไว้ ใช้เห่เรือมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เห่เรือหลวง

พระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562

ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร ประทับเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์

เห่เรือหลวง

พระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562

เห่เรือหลวง

พระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562

อีกทั้ง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา เสด็จไปประทับเรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ตามเสด็จในขบวนพยุหยาตรา

ลำนำการเห่เรือ

- ลำนำการเห่เรือ มี ๓ ลำนำ คือ

  ๑. ช้าละวะเห่ มาจาก ช้าแลว่าเห่ เป็นการเห่ทำนองช้า ใช้เห่เมื่อเรือเริ่มออกจากท่าและเมื่อพายเรือตามกระแสน้ำ

  ๒. มูลเห่ เป็นการเห่ทำนองเร็วๆ ใช้เห่หลังจากช้าละวะเห่แล้วประมาณ ๒-๓ บท และใช้เห่เรือตอนเรือทวนน้ำ

  ๓. สวะเห่ ใช้เห่เมื่อเรือจะเทียบท่า

ลำนำการเห่เรือ

สำดับการชม

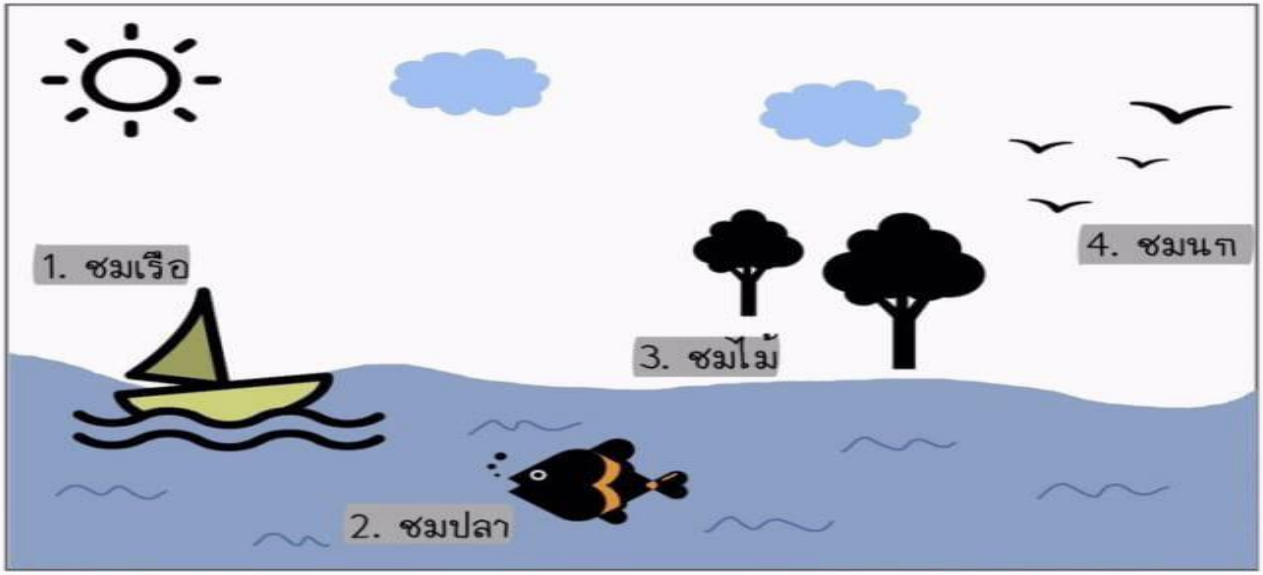

พระประวัติพระนิพนธ์

เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ (เจ้าฟ้าธรรมธิเบศไชยเชษฐ์สุริยวงศ์) กรมขุนเสนาพิทักษ์ หรือเรียกติดปากว่า "เจ้าฟ้ากุ้ง" เป็นเจ้าฟ้าองค์หนึ่งของอยุธยา พระองค์มีพระปรีชา สามารถหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการทหาร การช่างและโดยเฉพาะด้านวรรณกรรม จัดได้ว่าพระองค์ท่านทรงเป็นคีตกวีที่ยิ่งใหญ่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาพระองค์หนึ่ง

พระองค์ประสูติ เมื่อ พ.ศ.๒๒๔๘ ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ ซึ่งเป็นพระปิตุลา(ลุง) ของพระองค์ทรงเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระบรมโกศหรือสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓ กับกรมหลวงอภัยนุชิต พระมเหสีใหญ่ เมื่อสมเด็จพระราชบิดาขึ้นครองราชสมบัติแห่งกรุงศรีอยุธยาแล้ว พระองค์ได้รับการสถาปนาให้ทรงกรม ที่ *กรมขุนเสนาพิทักษ์*

พระประวัติพระนิพนธ์

ในปี พ.ศ. 2284 พระราชโกษาปานบ้านวัดระฆังได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวขอพระราชทานให้สถาปนากรมขุนเสนาพิทักษ์ขึ้นประดิษฐานที่กรมพระราชวังบวรสถานมงคล สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวจึงมีพระราชดำรัสให้ประชุมเสนาบดี เมื่อทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งพระราชพิธีอุปราชาภิเษกสถาปนากรมขุนเสนาพิทักษ์ขึ้นเป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคล พร้อมกันนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้เจ้าฟ้าอินทสุดาวดีทรงกรมที่กรมขุนยิสารเสนีและพระราชทานให้เป็นพระอัครมเหสีในกรมพระราชวังบวรฯ ด้วย

พระประวัติพระนิพนธ์

พระองค์สิ้นพระชนม์เพราะเหตุที่มีผู้ไปกราบทูลว่าพระองค์ลอบเป็นชู้กับเจ้าฟ้านิ่ม หรือเจ้าฟ้าสังวาลย์ซึ่งเป็น เจ้าจอมของพระราชบิดา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจึงทรงลงพระอาญาเฆี่ยนจนสิ้นพระชนม์พร้อมด้วยเจ้าฟ้าสังวาลย์ แล้วนำพระศพไปฝังยังวัดไชยวัฒนาราม

อย่างไรก็ตาม นักประวัติศาสตร์หลายท่านเชื่อว่าพระองค์ถูกใส่ร้ายเพื่อหวังผลในการแย่งชิงอำนาจราชสมบัติ โดยมีข้อสันนิษฐานหลายข้อ เช่น ในขณะนั้นพระองค์ทรงพระประชวรด้วยพระโรคคชราด ([คดชะราด] น. คุดทะราด เช่น ประชวรพระโรคสำหรับบุรุษกลายเป็นพระโรคคชราช. (พงศ. เลขา).)อันเป็นเหตุให้ไม่ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวถึงสามปี พระสุขภาพของพระองค์คงจะไม่มีทางทำอย่างนั้นได้ กอปรกับพระราชวังย่อมมีผู้คนอยู่มากมายจึงไม่น่าจะสามารถลักลอบเล่นชู้กับพระสนมเอกในพระราชวังหลวงได้ เป็นต้น

ผลงานด้านวรรณกรรมที่พระองค์ทรงพระนิพนธ์

- พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถหลายด้าน โดยเฉพาะด้านวรรณกรรม พระองค์ทรงเป็นกวีที่ยิ่งใหญ่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาพระองค์หนึ่ง ผลงานด้านวรรณกรรมที่พระองค์ทรงนิพนธ์ไว้นั้นจัดเป็นวรรณกรรมอันเลอค่า โดยเฉพาะคำประพันธ์ประเภทกาพย์ห่อโคลงดูจะมีมากกว่างานพระนิพนธ์ชนิดอื่น ๆ งานนิพนธ์ที่เหลือจนบัดนี้ ได้แก่
- กาพย์เห่เรือ
- บทเห่เรื่องกากี 3 ตอน
- บทเห่สังวาสและเห่ครวญอย่างละบท
- กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก
- กาพย์ห่อโคลงนิราศธารทองแดง (กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง)
- นันโทปนันทสูตรคำหลวง ทรงพระนิพนธ์ พ.ศ. 2279 ขณะผนวช
- พระมาลัยคำหลวง ทรงพระนิพนธ์ พ.ศ. 2280 ขณะผนวช
- เพลงยาวบางบท

VDO-2

กาพย์เห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ

Dr. Bualak Petchngam

รูปแบบในการพระนิพนธ์

- รูปแบบ แต่งเป็นกาพย์ห่อโคลง มีโคลงสี่สุภาพนำ ๑ บท เรียกว่าเกริ่นเห่ และตามด้วยกาพย์ยานี 11 พรรณนาเนื้อความโดยไม่จำกัดจำนวนบท

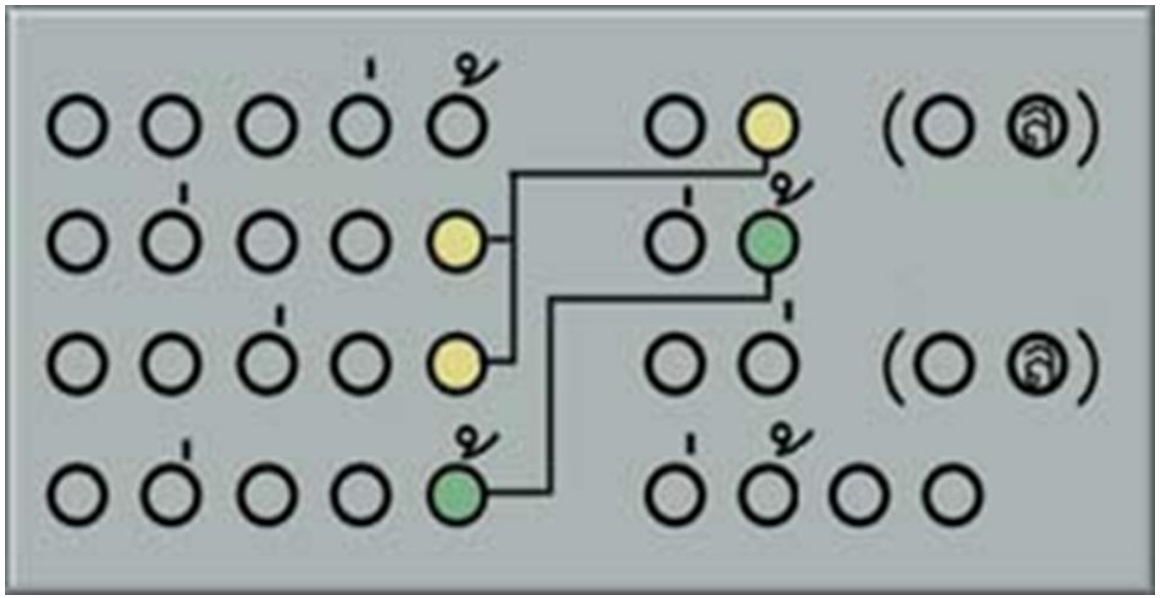

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

รูปแบบในการพระนิพนธ์

กาพย์ห่อโคลง

- กาพย์ยานี ๑๑ และโคลงสี่สุภาพเรียกว่า กาพย์ห่อโคลง
- มักขึ้นต้นด้วยโคลง ๑ บท แล้วตามด้วยกาพย์ยานี ๑๑ เรื่อยไป จนจบตอนหนึ่งๆ
- โดยเนื้อความของโคลงจะเหมือนกาพย์บทแรก
- เมื่อจะขึ้นตอนใหม่ก็จะยกโคลงสี่สุภาพมาอีกหนึ่งบท แล้วตามด้วยกาพย์จนจบตอน เช่นนี้สลับกันไป

ตัวอย่าง กาพย์ห่อโคลง

- **โคลง**

ปางเสด็จประเวศด้าว ชลาลัย
ทรงรัตนพิมานไชย กิ่งแก้ว
พรั่งพร้อมพวกพลไกร แหนแห่
เรือกระบวนต้นแพร้ว เพลิศพริ้งพายทอง ฯ

- **กาพย์ยานี ๑๑**

พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพร้วพรรณราย พายอ่อนหยับจับงามงอน
นาวาแน่นเป็นขนัด ล้วนรูปสัตว์แสนยากร
เรือลิ่วปลิวธงสลอน สาครสั่นครั้นครื้นฟอง

จุดประสงค์ในการนิพนธ์

- จุดประสงค์ในการนิพนธ์ คือ **ใช้เห่เรือเล่น**ในคราวเสด็จฯ โดยทางชลมาครเพื่อ**ไปนมัสการพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี** การเห่เรือนอกจากจะเป็นที่สำราญพระราชอิริยาบถแล้ว ยังเป็นการให้จังหวะแก่ฝีพายด้วย

การดำเนินเรื่อง

- เนื้อเรื่องมีการพรรณนาชม**เรือ ชมปลา ชมพันธุ์ไม้ ชมนก และเป็นบทครวญ** รวมทั้งสอดแทรกการรำพึงรำพันถึงนางผู้เป็นที่รักไว้ด้วยตามแบบแผนในการแต่งนิราศ การพรรณนาการเดินทางนั้นดำเนินเรื่องสัมพันธ์กับ**เวลา ๑ วัน คือ เช้า-ชมกระบวนเรือ สาย-ชมปลา บ่าย-ชมไม้ เย็น-ชมนก ค่ำ-บทครวญ**

เห่ชมเรือ

ปางเสด็จประเวศด้าว ชลาไลย

ทรงรัตนพิมานไชย กิ่งแก้ว

พรั่งพร้อมพวกพลไกร แหนแห่

เรือกระบวนต้นแพร้ว เพริศพริ้งพายทอง ฯ

พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสร็จพระราชดำเนินทางชลมารถ ทรงประทับเรือกิ่งเป็นเรือต้น พร้อมทั้งเรือพลทหารล้อมรอบเป็นขบวน ภาพของเรือต้นนั้นงดงามแวววาวระยิบระยับจากพายสีทอง

พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย

กิ่งแก้วแพร้วพรรณราย พายอ่อนหยับจับงามงอน

พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จพระราชดำเนินโดยทางชลมารถ
โดยมีเรือกิ่งเป็นเรือต้น การพายเรือนั้นก็ดูงดงาม
พร้อมเพรียงกัน

นาวาแน่นเป็นขนัด ล้วนรูปสัตว์แสนยากร
เรือลิ่วปลิวธงสลอน สาครสั่นครั้นครื้นฟอง

มีเรือมากมายอยู่ภายในแม่น้ำสายนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นเรือที่มีหัวเรือ
เป็นรูปสัตว์ต่างๆ มองเห็นธงปลิวไสวมาแต่ไกล
พร้อมทั้งคลื่นน้ำเป็นระลอกๆ

เรือครุฑยุดนาคหิ้ว ลิ่วลอยมาพาผันผยอง
พลพายกรายพายทอง ร้องโห่เห่โอ้เห่มา

เรือครุฑเป็นเรือที่มีพลทหารกำลังพายเรืออย่างเป็นจังหวะพร้อมกับเปล่งเสียงโห่ร้อง

สรมุขมุขสี่ด้าน เพียงพิมานผ่านเมฆา

ม่านกรองทองรจนา หลังคาแดงแย่งมังกร

เรือสรมุขประดับมุขทั้งสี่ด้าน แล่นมามีความสวยงาม
เหมือนวิมานบนสวรรค์ ที่กำลังเคลื่อนที่ผ่านหมู่เมฆ
เรือประดับด้วยม่านสีทอง และหลังคาสีแดงลวดลายมังกร

สมรรถไชยไกรกาบแก้ว แสงแววับจับสาคร

เรียบเรียงเคียงคู่จร ดังร่อนฟ้ามาแดนดิน

เรือสมรรถชัย ประดับด้วยแก้วสะท้อนแสงวาววับ
กำลังแล่นมาคู่กับเรือสรมุข มองภาพนั้นแล้ว
สวยงามเหมือนกับลอยลงมาจากฟ้า

สุวรรณหงส์ทรงภู่ห้อย งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์

เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์ ลินลาศเลื่อนเตือนตาชม

เรือสุวรรรณหงส์มีพู่ห้อยอย่างสวยงาม ล่องลอยอยู่บนสายน้ำ เปรียบเหมือนหงส์ที่เป็นพาหนะของพระพรหม ลอยอย่างแช่มช้าสวยงามน่าชม

เรือไชยไวว่องวิ่ง รวดเร็วจริงยิ่งอย่างลม

เสียงเส้าเร้าระดม ห่มท้ายเยิ่นเดินคู่กัน ฯ

เรือชัยเป็นเรือที่แล่นด้วยความรวดเร็วเหมือนสายลม
มีเสียงเส้าที่ทหารคอยให้จังหวะอยู่ท้ายเรือให้แล่นไปเคียงคู่
กับเรือพระที่นั่งลำอื่นๆ

คชสีทีผาดเผ่น ดูดังเป็นเห็นขบขัน
ราชสีห์ทียืนยัน คั่นสองคู่ดูยิ่งยง

เรือคชสีห์ที่กำลังแล่นดูเหมือนดังมีชีวิตเรือ
ราชสีห์ที่แล่นมาเคียงกันนั้นดูมั่นคงแข็งแรง

เรือม้าหน้ามุ่งน้ำ แล่นเฉื่อยฉ่ำลำระหง

เพียงม้าอาชาทรง องค์พระพายผายผันผยอง

เรือม้ากำลังมุ่งหน้าไปข้างหน้าอย่างช้าๆ หัวเรือที่มีลักษณะเหมือนกับม้าทรงที่เป็นพาหนะของพระพาย

เรือสิงห์วิ่งเผ่นโผน โจนตามคลื่นฝืนฝาฟอง

ดูยิ่งสิงห์ลำพอง เป็นแถวท่องล่องตามกัน

เรือสิงห์ แล่นไปข้างหน้าด้วยความรวดเร็ว ดูราวกับว่าเรือนั้นกำลังจะกระโจนลงสู่แม่น้ำ

นาคาหน้าดังเป็น ดูเขม้นเห็นขบขัน

มังกรถอนพายพัน ทันแข่งหน้าวาสุกรี

เรือนาคมองดูเหมือนกับมีชีวิต แล่นมาคู่กับเรือมังกร
เหมือนกำลังแข่งขันกัน ที่ท่าวาสุกรี

เลียงผางำเท้าโผน เพียงโจนไปในวารี

นาวาหน้าอินทรีย์ ที่ปีกเหมือนเลื่อนลอยโพยม

เรือเลียงผาเหมือนกับเลียงผาที่กำลังจะกระโจนลงแม่น้ำ

เรืออินทรีย์ก็ดูราวกับว่ามีปีกและกำลังจะบินขึ้นฟ้า

ดนตรีมี่อึงอล ก้องกาหลพลแห่โหม

โห่ฮึกครึกครื้นโครม โสมนัสชื่นรื่นเริงพล

เสียงดนตรีประโคมดังครื้นเครงจากแตรงอน เสียงพลทหาร
โห่ร้องอย่างครึกครื้นทำให้เกิดความรื่นเริงในหมู่พลทหาร

กรีธาหมู่นาเวศ จากนคเรศโดยสาชล
เหิมหื่นชื่นกระมล ยลมัจฉาสารพันมี ฯ

การเคลื่อนขบวนเรือจากเมืองโดยทางน้ำด้วยความสนุกสนาน พร้อมทั้งได้มองเห็นฝูงปลาที่มีมากมายในสายน้ำ

VDO-3

กาพย์เห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ

Dr. Bualak Petchngam

กาพย์เห่เรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ

เห่ชมปลา

พิศพรรณปลาว่ายเคล้า คลึงกัน

ถวิลสุดาดวงจันทร์ แจ่มหน้า

มัตสยาย่อมพัวพัน พิศวาส

ควร ฤ พรากน้องช้า ชวดเคล้าคลึงชม

มองปลาพันธุ์ต่างๆ ว่ายเคล้าคลอกัน พี่เฝ้าคิดถึงนวลน้องนาง ปลาเคล้าเคลียกันตอนที่รักกัน แต่พี่นั้นต้องพลัดพรากจากน้องทำให้ไม่ได้ใกล้ชิดเหมือนดังครั้งก่อน

พิศพรรณปลาว่ายเคล้า คิดถึงเจ้าเศร้าอารมณ์
มัตสยายังรู้ชม สมสาใจไม่พามา

มองดูปลาว่ายเคล้ากันรู้สึกเศร้าเนื่องจากคิดถึงนางอันเป็นที่รัก ปลายังมีเวลาชื่นชมกันเป็นคู่ แต่พี่นี้จากน้องมา

นวลจันทร์เป็นนวลจริง เจ้างามพริ้งยิ่งนวลปลา
คางเบือนเบือนหน้ามา ไม่งามเท่าเจ้าเบือนชาย

ปลานวลจันทร์ แม้จะงามเหมือนชื่อ แต่เจ้าก็งามยิ่งกว่า ปลาคางเบือน เวลาเบือนหน้าก็ว่างามแล้ว แต่ไม่งามเท่าเจ้าเวลาเจ้าเบือนชาย

เพียนทองงามดั่งทอง ไม่เหมือนน้องห่มตาดพราย
กระแหแหนห่างชาย ดังสายสวาทคลาดจากสม

ปลาตะเพียนทอง จะงามเหมือนทอง ก็ไม่งามเหมือนน้อง
ตอนห่มตาด ปลากระแห เปรียบเสมือนพี่ที่ต้องห่างจากน้อง

แก้มช้ำช้ำใครต้อง อันแก้มน้องช้ำเพราะชม
ปลาทุกทุกข์อกกรม เหมือนทุกข์พี่ที่จากนาง

ปลาแก้มช้ำ ช้ำเพราะโดนใครแตะต้อง ส่วนแก้มน้องช้ำ
เพราะถูกชม ปลาทุกชื่อเหมือนพี่ที่ทุกใจจากน้องมา

น้ำเงินคือเงินยวง ขาวพรายช่วงสีสำอาง
ไม่เทียบเปรียบโฉมนาง งามเรืองเรื่อเนื้อสองสี

ปลาน้ำเงิน คือ สีเงินขาวพรายสวยงาม ยังไม่งามเท่าความงามของน้องที่มีเนื้อสองสี

ปลากรายว่ายเคียงคู่ เคล้ากันอยู่ดูงามดี
แต่นางห่างเหินพี่ เห็นปลาเคล้าเศร้าใจจร

ปลากรายว่ายน้ำคู่กันก็ดูดี แต่น้องไม่ได้อยู่ใกล้พี่ แม้จะมองปลาตัวว่ายเคล้ากันก็เศร้าใจที่จากน้องมา

หางไก่ว่ายแหวกว่าย หางไก่คล้ายไม่มีหงอน
คิดอนงค์องค์เอวอร ผมประบ่าอ่าเอี่ยมไร

ปลาหางไก่ว่ายน้ำ ปลาหางไก่ไม่มีหงอนเหมือนไก่ พี่คิดถึงน้องเอวบาง ผมประบ่าสวยงาม

ปลาสร้อยลอยล่องชล ว่ายเวียนวนปนกันไป
เหมือนสร้อยทรงทรามวัย ไม่เห็นเจ้าเศร้าบ่วาย

ปลาสร้อยว่ายน้ำวนเวียนปนกัน เหมือนสร้อยที่น้องใส่ ไม่เห็นน้องก็รู้สึกเศร้าใจ

เนื้ออ่อนอ่อนแต่ชื่อ เนื้อน้องฤาอ่อนทั้งกาย
ใครต้องข้องจิตชาย ไม่วายนึกตรึกตรึงทรวง

ปลาเนื้ออ่อนอ่อนแต่ชื่อ แต่เนื้อน้องอ่อนนุ่มไปทั้งกาย ชาย ใดได้สัมผัสก็อดใจไม่นึกถึงน้องไม่ได้

ปลาเสือเหลือที่ตา เหมือนตาสุดาดวง

เลื่อมแหลมกว่าปลาทั้งปวง ดูแหลมล้ำขำเพราะคม

ปลาเสือตาแหลมกว่าปลาทั้งปวง เหมือนตาของน้องที่แหลมคม

แมลงภู่คู่เคียงว่าย เห็นคล้ายคล้ายน่าเชยชม
คิดความยามเมื่อสม สนิทเคล้าเจ้าเอวบาง

ปลาแมลงภู่ว่ายคู่กัน พี่ก็นึกถึงเมื่อยามมีความสุขกับน้อง

หวีเกศเพศชื่อปลา คิดสุดาอ่าองค์นาง
หวีเกล้าเจ้าสระสาง เส้นเกศสลวยรวยกลิ่นหอม

ปลาหวีเกศ คิดถึงตอนกำลังหวีผมให้น้อง ผมน้องสวยและหอม

ชะแวงแฝงฝั่งแนบ ชะวาดแอบแปบปนปลอม
เหมือนพี่แอบแนบถนอม จอมสวาทนาฏบังอร

ปลาชะแวง ปละวาด ปลาแปบ ว่ายปนกัน เหมือนพี่แอบแนบกายกับน้อง

พิศดูหมู่มัจฉา ว่ายแหวกมาในสาคร
คะนึงนุชสุดสายสมร มาด้วยพี่จะดีใจ

มองดูหมู่ปลาก็อยากให้น้องมานั่งดูด้วยกัน

กาพย์เห่เรือ

เห่ชมไม้

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ

โคลง

เรือชายชมมิ่งไม้ มีพรรณ
ริมท่าสาครคันธ์ กลิ่นเกลี้ยง
เพล็ดดอกออกแกมกัน ชูช่อ
หอมหื่นรื่นรสเพี้ยง กลิ่นเนื้อนวลนาง ฯ ฯ

เรือของพี่แล่นคล้อยไปจนพบพรรณไม้ต่าง ๆ อยู่ริมท่าน้ำ มีกลิ่นหอมสดชื่น ผลิดอกออกช่อผสมกัน กลิ่นหอมน่าชื่นเชย เหมือนกลิ่นเนื้อของน้อง

เรือชายชมมิ่งไม้ ริมท่าไสวหลากหลายพรรณ
เพล็ดดอกออกแกมกัน ส่งกลิ่นเกลี้ยงเพียงกลิ่นสมร

กระบวนเจ้าฟ้าธรรมาธิเบธเคลื่อนชมพันธ์ไม้กลากหลายชนิดขึ้นริทน้ำ ผลิดอกออกช่อผสมกัน มีกลิ่นหอมสดชื่นเหมือนกลิ่นกายน้อง

ชมดวงพวงนางแย้ม บานแสล้มแย้มเกสร
คิดความยามบังอร แย้มโอษฐ์ยิ้มพริ้มพรายงาม

ชมพวงดอกนางแย้ม แย้มกลีบชดช้อยเห็นเกสร ทำให้นึกถึงน้องยามแย้มปากยิ้มอย่างงดงาม

จำปาหนาแน่นเนื่อง คลี่กลีบเหลืองเรืองอร่าม
คิดคนึงถึงนงราม ผิวเหลืองกว่าจำปาทอง

ดอกจำปาดกแน่นต้น ต่างคลี่กลีบสีเหลืองกระจ่างสวย
คิดถึงผิวน้องที่เป็นสีเหลืองสวยกว่าสีดอกจำปา

ประยงค์ทรงพวงห้อย ระย้าย้อยห้อยพวงกรอง
เหมือนอุบะนวลลออง เจ้าแขวนไว้ให้เรียมชม

ดอกประยงค์เป็นพวงห้อยระย้า เปรียบเหมือนอุบะที่น้องร้อยแขวนประดับให้พี่ดู

พุดจีบกลีบแสล้ม พิกุลแกมแซมสุกรม
หอมชวยรวยตามลม เหมือนกลิ่นน้องต้องติดใจ

ดอกพุดจีบมีกลีบสวยงาม ดอกพิกุลขึ้นแซมดอกสุกรม นั้น ต่างโชยกลิ่นหอมระรวยมาตามลม หอมเหมือนกลิ่นของน้องที่พี่ติดใจ

สาวหยุด พุดทชาด บานเกลื่อนกลาดดาษดาไป
นึกน้องกรองมาไลย วางให้พี่ข้างที่นอน ฯ

ดอกสายหยุด ดอกพุทธชาติ บานเกลื่อนกลาดเต็มไป หมด นึกถึงน้องซึ่งเคยร้อยมาลัยวางไว้ข้างที่นอนให้พี่

พิกุลบุนนาคบาน กลิ่นหอมหวานซ่านขจร
แม้นนุชสุดสายสมร เห็นจะวอนอ้อนพี่ชาย

ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ก็บานส่งกลิ่นหอมหวานกระจายไปทั่ว หากน้องมาเห็น ก็คงอ้อนวอนให้พี่เก็บให้

เต็งแต้วแก้วกาหลง บานบุษบงส่งกลิ่นอาย
หอมอยู่ไม่รู้หาย คล้ายกลิ่นผ้าเจ้าตราตรู

ต้นเต็ง ต้นแต้ว ต้นแก้ว และต้นกาหลง ต่างก็มีดอกบานหอม อบอวนไม่รู้หายเหมือนกลิ่นผ้าของน้อง

มลิวันพันจิกจวง ดอกเป็นพวงร่วงเรณู
หอมมาน่าเอ็นดู ชูชื่นจิตต์คิดวนิดา

มะลิวัลย์เลื้อยพันต้นจิก ต้นจวง มีดอกเป็นพวง กลิ่นหอมอ่อน ๆ ชื่นใจทำให้นึกถึงน้อง

ลำดวนหวนหอมตระหลบ กลิ่นอายอบสบนาสา
นึกถวิลกลิ่นบุหงา รำไปเจ้าเศร้าถึงนาง

ดอกลำดวนก็หอมตระหลบติดจมูก คิดถึงกลิ่นบุหงารำไป (ดอกไม้ที่อบเครื่องหอม ห่อด้วยผ้าโปร่ง) ที่น้องทำ แล้วเศร้าใจ คิดถึงน้อง

รวยรินกลิ่นรำเพย คิดพี่เชยเคยกลิ่นปราง
นั่งแนบแอบเอวบาง ห่อนแหห่างว่างเว้นวัน

กลิ่นดอกไม้หอมรวยรินมากับสายลม ทำให้คิดถึงกลิ่นแก้มน้อง ยามนั่งแนบชิด ไม่เคยเว้นว่างห่างไกลกันเลยสักวันเดียว

ชมดวงพวงมาลี วนิดามาด้วยกัน

ศรีเสาวภาคย์หลากหลายพรรณี จะอ้อนพี่ชี้ชมเชย ฯ

พี่ชมดอกไม้หลากหลายชนิด แล้วคิดว่า หากน้องมาด้วย คงอ้อนวอนให้พี่ช่วยชี้ชมดอกไม้ด้วยกัน

VDO-4

กาพย์เห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ

Dr. Bualak Petchngam

กาพย์เห่เรือ

“เห่ชมนก”

โคลง

รอนรอนสุริยโอ้ อัสดง
เรื่อยเรื่อยลับเมรุลง ค่ำแล้ว
รอนรอนจิตจำนง นุชพี่ เพียงแม่
เรื่อยเรื่อยเรียมคอยแก้ว คลับคล้ายเรียมเหลียว

แสงพระอาทิตย์ตอนตะวันใกล้จะตกดิน เวลาพระอาทิตย์จะลับขอบภูเขาเป็นเวลาใกล้ค่ำพระอาทิตย์กำลังค่อยๆลับไป ใจพี่รอน

รอนคอยคิดถึงแต่นางอันเป็นที่รักเพียงคนเดียว พี่คอยน้องอยู่ตลอดเวลาคอยเหลียวมองหาแต่น้อง

กาพย์

เรื่อยเรื่อยมารอนรอน ทิพากรจะตกต่ำ

สนธยาจะใกล้ค่ำ คำนึงหน้าเจ้าตาตรู

เมื่อถึงเวลาพระอาทิตย์แสงรอน รอนใกล้จะตกดิน

เป็นเวลาใกล้ค่ำพี่ก็คิดถึงแต่หน้าน้องอันเป็นที่รัก

เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง นกบินเฉียงไปทั้งหมู่

ตัวเดียวมาพลัดคู่ เหมือนพี่อยู่ผู้เดียวดาย

นกบินเรื่อย เรียงไปทั้งฝูง แต่มีอยู่ตัวเดียวที่ต้องพลัดพรากจากคู่ เหมือนกับพี่ที่ต้องอยู่คนเดียว

เห็นฝูงยูงรำฟ้อน คิดบังอรร่อนรำกราย

สร้อยทองย่องเยื้องชาย เหมือนสายสวาทนาดนวยจร

เห็นฝูงนกยูงรำแพนหาง ก็คิดถึงเมื่อตอนที่นางฟ้อนรำให้ดู เห็นนกสร้อยทองกำลังเดินบนดินก็นึงถึงนางตอนเดินนวยนาด

สาลิกามาตามคู่ ชมกันอยู่สู่สมสมร

แต่พี่นี้อาวรณ์ ห่อนเห็นเจ้าเศร้าใจครวญ

นกสาลิกาบินตามหาคู่และอยู่คู่เคียงกัน แต่พี่นี้ก็นึกถึงอาวรณ์นึกถึงไม่เห็นเจ้าทำให้เศร้าเสียใจ

นางนวลนวลน่ารัก ไม่นวลพักตร์เหมือนทรามสงวน
แก้วพี่นี้สุดนวล ดั่งนางฟ้าหน้าใยยอง

นกนางนวลมีผิวนวลน่ารัก ยังไม่มีผิวนวลเหมือนหน้าของน้องที่นวลงามผุดผ่องงามราวกับนางฟ้า

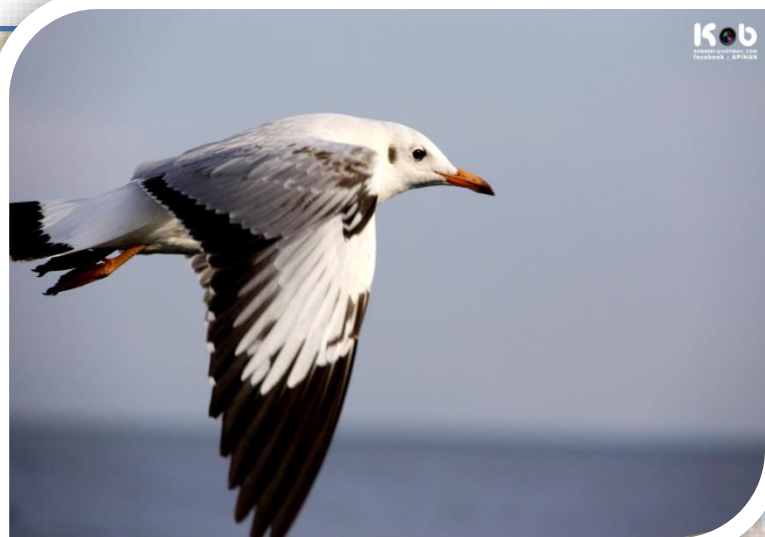

นกแก้วแจ้วแจ่มเสียง จับไม้เรียงเคียงคู่สอง

เหมือนพี่นี้ประคอง รับขวัญน้องต้องมือเบา

นกแก้วส่งเสียงแจ๋วจับคู่อยู่ด้วยกัน เหมือนพี่นั้นประคองและรับขวัญน้องอย่างมือเบา

ไก่ฟ้ามาตัวเดียว เดินท่องเที่ยวเลี้ยวเหลี่ยมเขา
เหมือนพรากจากนงเยาว์ เปล่าใจเปลี่ยวเหลียวหานาง

นกไก่ฟ้าที่เดินมาตัวเดียวได้เดินท่องเที่ยวอยู่ที่เหลี่ยมภูเขา เหมือนกับพี่ที่พรากจากน้องที่เป็นที่รัก พี่นั้นก็รู้สึกเปล่าเปลี่ยวใจคิดถึง เที่ยวเหลียวมองหาน้อง

แขกเต้าเคล้าคู่เคียง เรียงจับไม้ไซ้ปีกหาง

เรียมคะนึงถึงเอวบาง เคยแนบข้างร้างแรมนาน

นกแขกเต้าที่อยู่กันเป็นคู่ๆบนต้นไม้ไซ้ปีกหางให้กัน ทำให้พี่นั้น คิดถึงคิดถึงน้องที่เคยแนบข้าง ตอนนี้จากนางมานานหลายวันแล้ว

ดุเหว่าเจ่าจับร้อง สนั่นก้องซ้องเสียงหวาน

ไพเราะเพราะกังวาน ปานเสียงน้องร้องสั่งชาย

นกดุเหว่าร้องกันสนั่นก้องมีเสียงที่ไพเราะกังวานเหมือนกับเสียงที่น้องร้องเรียกพี่

โนรีสีปานชาด เหมือนช่างฉลาดวาดแต้มลาย

ไม่เท่าเจ้าโฉมฉาย ห่มตาดพรายกรายกรมา

นกโนรีนั้นมีลวดลายสีแดง เหมือนความฉลาดของช่างที่มาวาดลวดลายไว้ ยังไม่สวยงามเท่าน้องที่ห่มผ้าตาด(ชื่อผ้าชนิดหนึ่ง ทอด้วยไหมควบกับเงินแล่งหรือทองแล่ง) สวยงามเดินมาหาพี่

สัตวาน่าเอ็นดู คอยหาคู่อยู่เอกา

เหมือนพี่ที่จากมา ครวญหาเจ้าเศร้าเสียใจ

นกสัตวาที่น่าเอ็นดูคอยหาคู่อยู่ตัวตัว เหมือนพี่นั้นที่ต้องจากน้องมา พี่ก็คิดถึงน้องจึงเศร้าเสียใจ

ปักษีมีหลายพรรณ บ้างชมกันขันเพรียกไพร

ยิ่งฟังวังเวงใจ ล้วนหลายหลากมากภาษา

นกมีหลายพันธุ์ต่างมีคู่ส่งเสียงขันเรียกอยู่กันอยู่ในป่า พี่ยิ่งฟังก็รู้สึกวังเวงใจด้วยความหลายหลากมากภาษาที่ทำให้พี่นั้นเศร้าใจ

บทเห่ครวญ(๕)

โคลง

เสียงสรวลระรี่นี้ เสียงใด
เสียงนุชพี่ฤาใคร ใคร่รู้
เสียงสรวลเสียงทรามวัย นุชพี่ มาแม่
เสียงบังอรสมรผู้ อื่นนั้นฤามี

ถอดคำประพันธ์

เสียงหัวเราะนี้เป็นของผู้ใดพี่ไม่รู้ว่าเป็นเสียงน้องหรือเปล่า เสียงที่ตามพี่มา เสียงของน้องนางอันเป็นที่รักไม่มีผู้ใดเปรียบได้

เสียงสรวลระรี่นี้ เสียงแก้วพี่หรือเสียงใคร
เสียงสรวลเสียงทรามวัย สุดสายใจพี่ตามมา

ถอดคำประพันธ์

เสียงหัวเราะนี้เป็นของผู้ใด เหมือนเสียงของน้องนางอันเป็นที่รักที่ตามมา

ลมชวยรวยกลิ่นน้อง หอมเรื่อยต้องคลองนาสา
เคลือบเคล้นเห็นคล้ายมา เหลียวหาเจ้าเปล่าวังเวง

ถอดคำประพันธ์

ลมเบาๆช่วยพัดพากลิ่นของน้องนางมาที่จมูกของพี่ เหมือนน้องตามพี่มา แต่พอมองหากลับไม่พบ

ยามสองฆ้องยามย่ำ ทุกคืนค่ำย่ำอกเอง
เสียงปี่มี่ครวญเครง เหมือนเรียมคร่ำร่ำครวญนาน

ถอดคำประพันธ์

ยามตีสองเสียงฆ้องดังขึ้นบอกเวลา ทุกคืนพี่เฝ้าทุกข์ระทม
เสียงปี่ที่บรรเลงเหมือนดั่งเสียงของพี่ที่คร่ำครครวญคิดถึงน้อง

ล่วงสามยามปลายแล้ว จนไก่แก้วแว่วขันขาน
ม่อยหลับกลับบันดาล ฝันเห็นน้องต้องติดตา

ถอดคำประพันธ์

ยามตีสามใกล้จะรุ่งเช้า มีเสียงไก่ขัน พี่เผลอหลับไปก็ฝันนึกถึงน้องติดตาพี่

เพรางายวายเสพรส แสนกำสรดอกโอชา
อิ่มทุกข์อิ่มชลนา อิ่มโศกาหน้านองชล

ถอดคำประพันธ์

เวลาเย็นเป็นเวลาที่ต้องกำข้าวปลา แต่เวลานี้พี่เศร้าใจที่ไม่ได้กินข้าว ได้แต่อิ่มความทุกข์ อิ่มน้ำตา อิ่มความเศร้า หน้าเต็มไปด้วยน้ำตา

เวรามันแล้ว จึงจำแคล้วแก้วโกมล
ให้แค้นแสนสุดทน ทุกข์ถึงเจ้าเศร้าเสียดาย

ถอดคำประพันธ์

เวรกรรมได้ตามพี่ทันแล้ว ทำให้พี่คลาดแคล้วจากน้องอันเป็นที่รัก ทำให้แค้นใจมากที่สุด และมีแต่ความทุกข์ที่คิดถึงน้อง

งามทรงวงดั่งวาด งามมารยาทนาดกรกราย
งามพริ้มยิ้มแย้มพราย งามคำหวานลานใจถวิล

ถอดคำประพันธ์

ความงามของน้องนางที่งามพร้อม งามทรวดทรงดั่งมีช่างมาวาดไว้ งามทั้งมารยาท งามยามยิ้ม และงามคำพูด ที่ทำให้พี่คิดถึงตลอดเวลา

แต่เช้าเท่าถึงเย็น กล้ำกลืนเข็ญเป็นอาจิณ
ชายใดในแผ่นดิน ไม่เหมือนพี่ที่ตรอมใจ

ถอดคำประพันธ์

ตั้งแต่เช้าถึงเย็น พี่กล้ำกลืนแต่ความทุกข์อยู่ตลอดเวลา ไม่มีชายใดในแผ่นดินนี้ ที่จะตรอมใจได้เท่าพี่

โคลง

เรียมทนทุกข์แต่เช้า ถึงเย็น
มาสู่สุขคืนเข็ญ หม่นไหม้
ชายใดจากสมรเป็น ทุกข์เท่า
เรียมเลยจากคู่วันเดียวได้ ทุกข์ปี้มปานปี

ถอดคำประพันธ์

พี่ทนทุกข์ตั้งแต่เช้าจวบจนถึงเย็น ตอนกลางคืนที่เคยมีความสุขก็กลับยิ่งมีทุกข์ใจมากขึ้น ชายใดก็ตามที่ต้องจากนางอันเป็นที่รักมาย่อมมีความทุกข์ แต่ความทุกข์นั้นยังไม่เท่าความทุกข์ของพี่ ที่จากน้องมาวันเดียวเหมือนกับมีความทุกข์เป็นปี

VDO-5

กาพย์เห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ

Dr. Bualak Petchngam

คุณค่าของงานประพันธ์

๑.ด้านวรรณศิลป์

๑.๑ **ลักษณะการแต่ง** แต่งถูกต้องตามฉันทลักษณ์ มีสัมผัสในทำให้ไพเราะ ใช้คำง่าย ถึงแม้จะเป็นภาษาอื่นก็เป็นที่รู้จักคุ้นเคย เช่น

“ลำดวนหวนหอมตรลบ กลิ่นอายอบสบนาสา

นึกถวิลกลิ่น**บุหงา** **รำไป**เจ้าเศร้าถึงนาง”

“บุหงารำไป”เป็นภาษาชวา

๑.๒ **การใช้คำ** รู้จักสรรคำที่มีความหมายเด่นชัด คำทุกคำมีความไพเราะรื่นหู มีการสัมผัสแพรวพราวทั้งสัมผัสใน สัมผัสนอก สัมผัสสระ และสัมผัสอักษร สำนวนที่ใช้กะทัดรัดเข้าใจง่าย วางไว้ในที่เหมาะสม เช่น

“เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง นกบินเฉียงไปทั้งหมู่

ตัวเดียวมาพลัดคู่ เหมือนพี่อยู่ผู้เดียวดาย

คุณค่าของงานประพันธ์

๑.๓ **ใจความทุกวรรคตอนทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์** มีเชิงพรรณนาแยบคาย ล้ำลึก ใจความเป็นไปอย่างมีชีวิตจิตใจ สมเป็นบทเห่เรือซึ่งมีจุดมุ่งหมายไม่ให้เหน็ดเหนื่อย เช่น

“เนื้ออ่อนอ่อนแต่ชื่อ เนื้อน้องฤาอ่อนทั้งกาย

ใครต้องข้องจิตชาย ไม่วายนึกตรึกตรึงทรวง”

๑.๔ **แทรกความคิดเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับความงามไว้อย่างเหมาะสม** เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความงามของหญิงไทย คือ ต้องงามพร้องทั้งคุณลักษณะและคุณสมบัติ กล่าวคือ ดีพร้อมทั้งรูปร้าง หน้าตา คำพูด และกิริยามารยาท เช่น

“งามทรงวงดั่งวาด งามมารยาทนาดกรกราย

งามพริ้มยิ้มแย้มพราย งามคำหวานลานใจถวิล”

คุณค่าของงานประพันธ์

๑.๕ **ใช้เสียง**ประกอบในคำประพันธ์ทำให้เกิดความงามและจินตภาพ **(สัทพจน์)** เช่น

“เรือครุฑยุดนาคหิ้ว ลิ่วลอยมาพาผันผยอง
พลพายกรายพายทอง ร้องโห่เห่โอ้เห่มา”

๑.๖ **ใช้โวหารเปรียบเทียบทำให้เกิดภาพพจน์ (อุปมาโวหาร)** เช่น

“สุวรรณหงส์ทรงพู่ห้อย งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์ ลินลาศเลื่อนเตือนตาชม”

๑.๗ **ใช้ความเปรียบตรงตัว (อุปลักษณ์)** เช่น

“น้ำเงินคือเงินยวง ขาวพรายช่วงสีลำอาง
ไม่เทียบเปรียบโฉมนาง งามเรื่อเนื้อสองสี”

คุณค่าของงานประพันธ์

- **๒. ด้านสังคม** สะท้อนให้เห็นให้เก็บชีวิติความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมของคนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายหลายด้าน ดังนี้

๒.๑ การคมนาคม เมืองไทยมีแม่น้ำลำคลองมาก ในสมัยนั้นจึงใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นสำคัญ

๒.๒ ขนบธรรมเนียมประเพณี สะท้อนให้เห็นวัฒธรรมในการแต่งกายของหญิงชาววังในสมัยกรุงศรีอยุธยาตตอนปลาย และขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย เช่น

“เพียนทองงามดั่งทอง ไม่เหมือนน้อง**ห่มตาด**พราย
กระแหแหกห่างชาย ดั่งสายสวาทคลาดจาดสม”

“หวีเกศเพศซื่อปลา คิดสุดาอ่าองค์นาง
หวีเกล้าเจ้าสระสาง เส้นเกศสลวยรงยกลิ่นหอม”

“ประยงค์ทรงพวงห้อย ระย้าย้อยห้อยพวงกรอง
เหมือน**อุบะนวลละออง** **เจ้าแขวนไว้ให้เรียนชม**”

คุณค่าของงานประพันธ์

๒.๓ การบอกเวลานิยมใช้ฆ้อง กลอง เป็นเครื่องบอกเวลา เช่น

“ยามสองฆ้องยามย่ำ ทุกคืนค่ำย่ำอกเอง

เสียงปี่มี่ครวญเครง เหมือนเรียมคร่ำร่ำครวญนาน”

๒.๔ ความเชื่อในกฎแห่งกรรม เช่น

“เวรามาทันแล้ว จึงจำแคล้วแก้วโกมล

ให้แค้นแสนสุดทน ทุกข์ถึงเจ้าเศร้าเสียดาย”

ให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนพยุหยาตราชลมารค ทำให้รู้จักชื่อเรือพระที่นั่งต่าง ๆ ตามลำดับ รู้จักชื่อปลา พันธุ์ไม้ พันธุ์นก และตำนานของเทพในวรรณคดี เช่น ครุฑยุดนาค พาหนะทรงของพระนารายณ์คือครุฑ พาหนะทรงของพระพายคือม้า พาหนะทรงของพระพรหมคือหงส์ เป็นต้น

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

- วรรณคดีช่วยทำให้จิตใจของมนุษย์อ่อนโยน ความงดงามของภาษาจะช่วยขัดเกลาทำให้สงบและมีความสุข
- การเดินทาง ทางน้ำ เป็นชีวิตของคนไทยในอดีต
- ในน้ำมีปลา เป็นภาพสะท้อนของระบบนิเวศที่ดีเยี่ยม สมควรที่คนรุ่นปัจจุบันจะต้องฟื้นฟู ธรรมชาติให้กลับคืนมาให้ได้
- ระบบนิเวศที่อยู่รวมกันได้อย่างเป็นสุขทั้งคน ปลา ไม้ นก และสัตว์ต่างๆ เป็นเมืองในอุดมคติที่สวยงาม
- การเดินทางจะไม่น่าเบื่อถ้าสามารถเขียนคำประพันธ์หรือบันทึกการเดินทางเพื่อให้ผู้อื่นได้อ่าน
- ภาพสะท้อนของชนบทประเพณีความคิด ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ จะบันทึกไว้ในวรรณกรรมอันเป็นสิ่งที่น่าศึกษา

เห่เรือกันเถอะ

โคลง

ปางเสด็จประเวศด้าว ชลาไลย
ทรงรัตนพิมานไชย กิ่งแก้ว
พรั่งพร้อมพวกพลไกร แหนแห่
เรือกระบวนต้นแพร้ว เพริศพริ้งพายทอง

อ่านทำนองเสนาะโคลงสี่สุภาพ

ลำนำการเห่เรือ

สำดับการชม

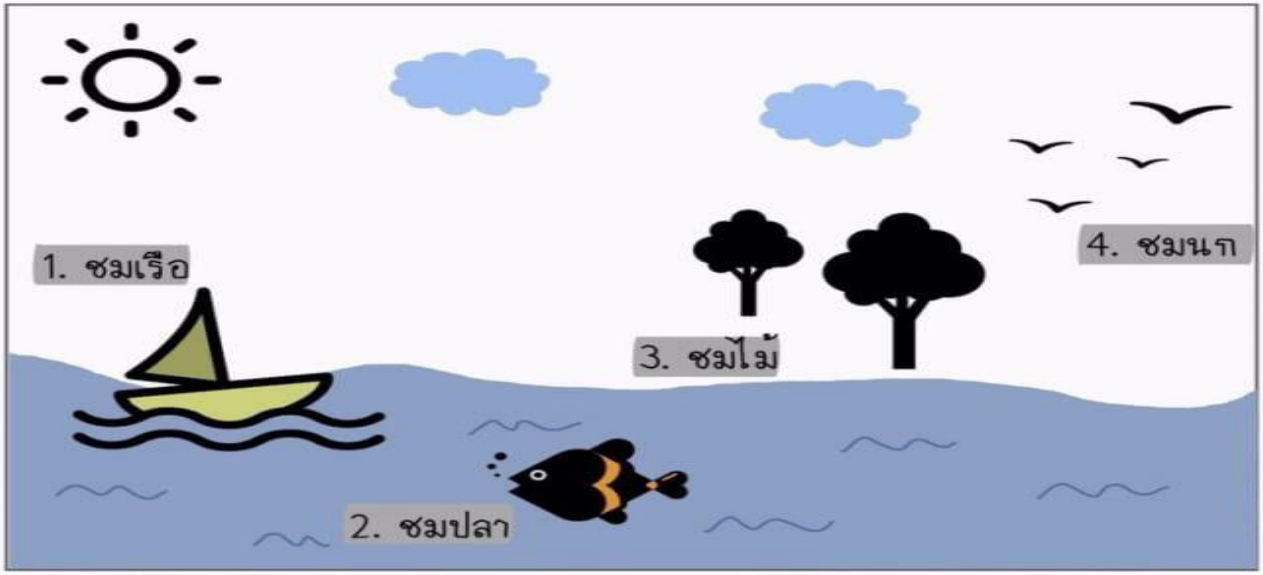

เห่เรือกันเถอะ

พระเสด็จ(ชะ)โดยแดนชล (ชะ)

ทรงเรือต้นงามเฉิดฉาย (ฮ้าไฮ้)

กิ่งแก้วแพร้วพรรณราย

พายอ่อนหยับจับงามงอน

เฮ้ เฮ เฮ้ เห่ เฮ เฮ้

เห่ เห่ เห่

เฮ้ เฮ เห่ เห่ เห่ เฮ

VDO-6

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

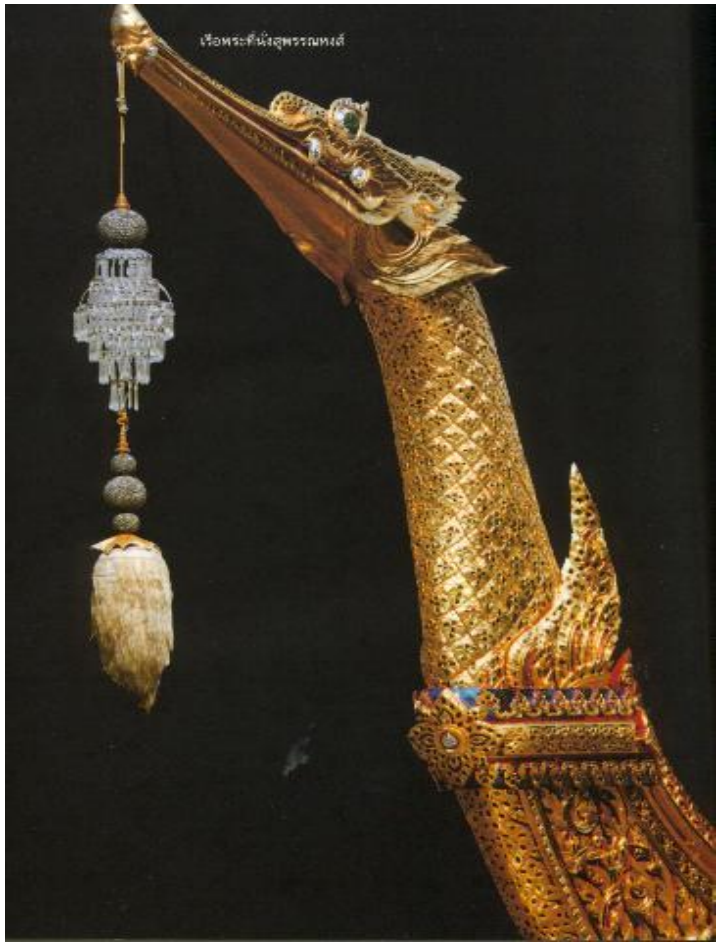

เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์

เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช

เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์

เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรือครุฑเหินเห็จ

เรือครุฑเตร็ดไตรจักร

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรือพาลีรั้งทวีป

เรือสุครีพครองเมือง

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรือกระบี่ปราบเมืองมาร

เรือกระบี่ราญรอนราพณ์

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรืออสุรวายุภักษ์

เรืออสุรปักษา

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรือทองขวานฟ้า

เรือทองบ้าบิ่น

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรือเสือทยานชล

เรือเสือคำรณสินธุ์

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรือแตงโม

เรืออีเหลือง

เรือที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค

เรือดั้ง

เรือแซง

การแต่งกายของผู้ประจำเรือ

พนักงานเห่เรือ

คนสัญญาณเรือพระที่นั่ง

การแต่งกายของผู้ประจำเรือ

นายเรือ

นายเรือพระที่นั่งทรง

นายเรือพระที่นั่ง

การแต่งกายของผู้ประจำเรือ

ฝีพายเรือพระที่นั่ง

ฝีพายเรือรูปสัตว์

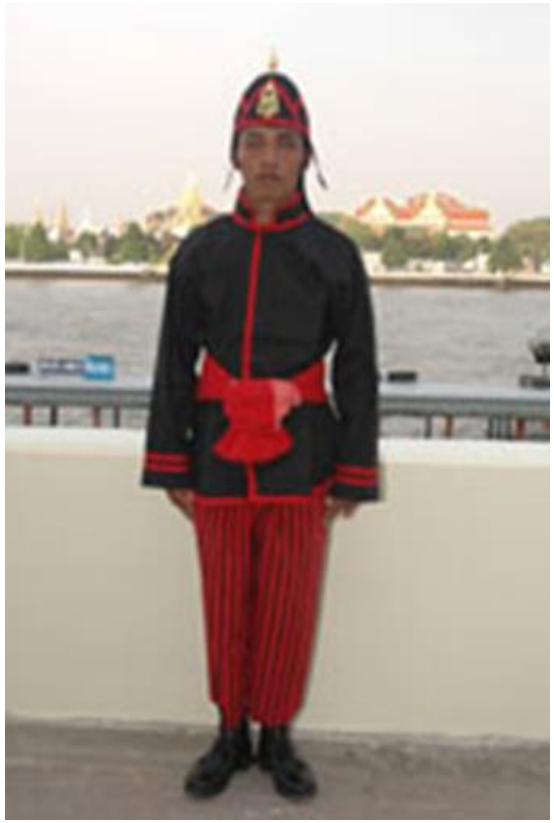

ฝีพายเรือดั้ง

แบ่งกลุ่ม ๕ กลุ่ม

๑. ชมกระบวนเรือ ๒. ชมปลา ๓. ชมไม้

๔. ชมนก ๕. เห่ครวญ

งานที่ต้องทำ ส่งงานในชั้นเรียน (๑ ก.ค. ๖๓)

๑. สอบเห่เรือ เป็นกลุ่ม

๒. สรุปเนื้อหาเป็นแผนภาพ

วาดลงกระดาษร้อยปอนด์ / ระบายสี ตกแต่งสวยงาม

แบบฝึกหัดทบทวน

- **ชมกระบวนเรือ**

  ในบทชมกระบวนเรือมีเรืออะไรบ้าง ใส่ชื่อเรือ (โขนเรือ) ให้ครบ

- **ชมปลา**

  ในบทชมปลามีปลากี่ชนิด ชื่อปลาอะไรบ้าง

- **ชมไม้**

  ในบทชมไม้มีพรรณไม้กี่ชนิด ชื่อพรรณไม้อะไรบ้าง

- **ชมนก**

  ในบทชมนกมีนกกี่ชนิด ชื่อนกอะไรบ้าง

ทำแบบฝึกหัดส่งเป็น FILE PDF

ใน เมลล์ beaurak.na@ssru.ac.th

เขียน ชื่อ นามสกุล ชั้น เลขที่ ให้ชัดเจน